

Христо Смирненски - Поет за мечтата "Революция"

Публикувано от Simonsita на 17.02.2010

Христо Смирненски - Поет за мечтата "Революция"

В литературата на двайсетте години на двадесети век има тенденция за противопоставяне на символизма. Смирненски преосмисля традиционния културен модел и поставя основите на българския постсимволизъм. Той използва голяма част от символистичните мотиви, символи и душевни състояния, но акцентира върху проблемите на обществото и посочва единствено възможният път за тяхното преодоляване.

Той обръща поглед към света около себе си, вижда нищетата на своите братя и възпява мечтата за справедливост и за свобода. Представянето на човешките неволи поражда копнеж за спасение и издигане на нови човешки ценности. Тези мечти могат да се сбъднат само чрез революция. В космически мащаб са представени бунтът, гневът, протестът на онеправданите и унизените. Техните чувства са породени от страданието и мизерията в техния живот. Прераждането на обществото ще стане чрез преобразуване на света, който ще преживее разрушението и който ще се възроди чрез съзидателната енергия на тълпите. В бунта трябва да се запази човешката чувствителност, а не да се достига до безпаметна жестокост. Лирическият герой е непосредствения участник в революционните действия. Той е обобщен, титаничен образ, призван да разруши света на злото и безчовечността, но и да съгради хармоничния и светъл свят на социалната справедливост.

Разбрал силата и измеренията на социалното страдание, прозрял нравствената деградация в обществено-политическия живот и същевременно воден от идеализма, волята и вярата във възможността за промяна, Смирненски заявява: „Да бъде ден!“. Този своеобразен призив оформя смисловите послания както на стихосбирката така и на едноименното стихотворение. С него поетът обуславя идеята за справедливост и победа над господстващия „златний бог“ Очакваният ден на революцията е представен като спасение чрез кръста, който е християнски символ на новата нравственост.

Смирненски използва сиволика, с която се различава старото от новото в нравствен аспект и се обуславя връзката с идеологията на християнството, С нея слага основите на моралните норми като равенство и братство. Новият свят може да бъде изграден от обикновения човек- творец и съзидател на своето настояще и бъдеще. Нощта и ледения мрак ще отстъпят пред силата на светлината. Така художествената атмосфера на текста постепенно просветлява, за да разгори огъня на революцията.

Според Смирненски съществуването в настоящето обрича човека на живот и страдание, на безрадостна и убиваща ежедневна борба за оцеляване. Тази тема се разкрива чрез конфликта между чувството за принадлежността на страдащата общност към света и усещането за социална отчужденост за лишеност от благата на живота. Това противоречие се изразява чрез образа на земята. . Тя се персонифицира в образа на майката – кърмилница, еднакво щедра към всички свои синове. Този образ в творбата е силно деформиран – земята се оказва мащеха, чужда към децата си. Нарушава се връзката с майката земя, което провокира разколебаване на утвърдени в българската духовност ценности и нагласи. Разрушаването на тази връзка озн. разрушаване на чов. свят като цяло. Очертава се и трагичния парадокс на един несправедлив социален ред – творците на благата са осъдени на нищета.

Ний всички сме деца на майката земя,

но чужда е за нас кърмящата й гръд,

и в шеметния кръг на земния си път,

жадувайки лъчи, угасваме в тъма -

ний, бедните деца на майката земя.

В края на стихотворението глаът на лир АЗ се превръща в говор на една нова, обединена от идеите и страданията си общност. Ако в началото на творбата тази маса носи самочувствие за принадлежност към света, то във финала декларира своята увереност, че светът ѝ принадлежи. Трагическото чувство за несправедлива отчужденост от света и лишеност от материалните блага е

заменено от вярата в обновяващата сила на революцията, която ще върне правата на онеправданите и ще реабилитира страдащите. Тук лирическият “аз” се разтваря в колективното “ние” и така творбата се превръща в монолог на множеството.

Лирическият герой в стихотворенията на Смирненски е готов на саможертва. Той ще загине като Йохан на барикадите и това го изпълва с гордост. Йохан изказва своята жертвоготовност:

И мълчалив и блед сред бедните си братя

ще понеса аз черния си кръст ...

Не се бои от смъртта и за миг не се поколебава да изпълни своя дълг.

Трикатната градация в определенията “престъпни синове”, “безумци” и “подлеци” са форми на настъпателност на морално превъзходство над тържествувания противник. Смирненски не пренебрегва човешкия трагизъм и показва непознатия работник в образа на величав исполин.

От барикадата предизвикателният повик на Йохан :

Елате вий, аз с каменно лице

Ще срещна щика в своето сърце! ,

Готов е да умре, когато животът за него е най-желан, най-очакван. Жертва себе си, остава жена си и детенцето си в името на мечтат